

عمران صلاحی

عۇمۇر بۇيۇ ياراتىدىغى تۈركچە شعرلر

يارالى دۇرنا

چاپا حاضر لايانلار:

دكتور مرتضى مجدفر

بهاره صلاحی

ياشار صلاحی

سرشناسه: صلاحی، عمران. ۱۳۲۵ - ۱۳۸۵. عنوان و نام پدیدآور: یارالی دورنا (عمومر بویو یاراتدینی تورکجه شعرلر)/ عمران صلاحی؛ چاپخسیرلایانلار مرتضی مجدفر، بهاره صلاحی، یاشار صلاحی. مشخصات نشر: تهران: امروء، ۱۳۹۰. شابک: ۶۷-۵۳۲۷-۶۰۰-۹۷۸ موضوع: شعر ترکی — ایران — قرن ۱۴ شناسه افزوده: مجدفر، مرتضی، ۱۳۴۲ - شناسه افزوده: صلاحی، بهاره، ۱۳۶۱ - شناسه افزوده: صلاحی، یاشار، ۱۳۵۷ - رده بندی کنگره: PL۳۱۴/ص۸۱ ی ۱۳۹۰ رده بندی دیویی: ۸۹۴/۲۶۱۱ شماره کتابشناسی ملی: ۶۶۷۳۴۴۲

نشر امروء

یارالی دورنا

عمران صلاحی نین عمومر بویو یاراتدینی تورکجه شعرلر

حاضیرلایانلار: دکتر مرتضی مجدفر، بهاره صلاحی، یاشار صلاحی

جلدین قاییقی: ساعد مشکی

حروفچینی و صفحه‌آرایی: سید احسان شکرحدایی

بیرینجی چاپ: ۱۳۹۰

سای: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: پردیس دانش

قیمت: ۵۵۰۰ تومان

نشانی ناشر: تهران، صندوق پستی: ۳۴۹۶ - ۱۶۷۴۵

تلفکس: ۷۷۸۹۲۹۵۲ - ۸۸۳۴۵۲۱۷

مرکز پخش: گسترش ۸۸۷۹۴۲۱۸

شابک: ۶۷-۵۳۲۷-۶۰۰-۹۷۸

حق چاپ برای نشر امروء محفوظ است

ایچینده کیلر

مقدمه یئرینه

- ۷..... بیر داهای «تسملو باخیشلی شاعیر»
 ۷..... عمرانلا تانیشلیمیم
 ۹..... «پنجره دن داش گلیر»ین باشلانغیجی
 ۱۲..... بو اثرین اؤزه للیکلری

شعرلر

- ۱۵..... آینا کیمی
 ۱۶..... سسی سیز
 ۱۷..... قوی گلشنلر
 ۱۸..... سؤزلر
 ۱۹..... یاشاریم
 ۲۱..... دانیشاق
 ۲۲..... آرا قارشیب
 ۲۳..... بایاتی
 ۲۴..... زنجیرده
 ۲۵..... ساناز
 ۲۷..... تاریخ
 ۲۸..... چیراغی دولانديران
 ۳۱..... قارا بایرام - ۱
 ۳۲..... قارا بایرام - ۲
 ۳۴..... یئری بوش!
 ۳۶..... قارمان
 ۳۷..... اویون هاوالاری
 ۳۸..... قاچاق شئی لر
 ۳۹..... سو آلتیندا یاشارانلار
 ۴۱..... سو آلتیندا
 ۴۲..... سسلر
 ۴۳..... بوش نئی لر
 ۴۴..... بؤیوک آغاج
 ۴۵..... تلفون ووردولار
 ۴۶..... آشاغیدان یوخاریا!
 ۴۸..... داغ اولاق
 ۴۹..... بو داغلار
 ۵۰..... شاختا - ۱
 ۵۲..... شاختا - ۲
 ۵۳..... مشتری لر

۵۴.....	بیر یاشیم وارا!
۵۷.....	سَن چيچكلندين
۵۸.....	پنجره نين بو ياتيندا
۶۱.....	ميوه.....
۶۲.....	آغ گۆيرچينلر
۶۳.....	پاييزده باهار
۶۴.....	باغلار ايلدى
۶۵.....	تاپديم اوزومو
۶۶.....	سَنه.....
۶۷.....	اتجاف.....
۶۸.....	ديوانه ليك ديوانه سي!
۶۹.....	سَن گيرسَن
۷۰.....	بیر کۆچه دن
۷۲.....	آچيقدير پنجره
۷۳.....	سفر.....
۷۴.....	ياغيشلى گىجه
۷۵.....	آماليقدا.....
۷۶.....	سَنى اختاريрам
۷۷.....	هاردا
۷۸.....	كۆلگه لر
۷۹.....	هارا؟
۸۰.....	كيچيك تقويم
۸۱.....	يئنه ده.....
۸۲.....	تله س.....
۸۳.....	ساغليق.....
۸۴.....	ايكى دامجى
۸۵.....	ماوى دنيزلر
۸۷.....	مَنى گۆيلردن سوزوش
۸۸.....	دورنا
۹۰.....	باغلى قايى
۹۱.....	اخير وامجون
۹۲.....	بولوتلار
۹۳.....	ساعات قاباغى
۹۵.....	قيرآت
۹۶.....	پاي.....
۹۷.....	اوتون سسى
۹۸.....	تكاليك
۹۹.....	صانديق
۱۰۰.....	بوردان بير اتلى

۱۰۱	شۆشە دالیندان
۱۰۲	ایکی پنجره
۱۰۳	داملار، آدمالار
۱۰۴	یاغیش آلتیندا
۱۰۵	بو یاغیشدا
۱۰۶	اوتدا
۱۰۸	آینا ایچینده
۱۰۹	بوخولو دهلیزلر
۱۱۲	اوزاقدکی منظره
۱۱۳	ماهنی لار
۱۱۴	بو سسین ساحلینده
۱۱۵	نهلر گلر گوزومه
۱۱۶	انتھامیز بیر کۆچه
۱۱۸	یاغیشلار
۱۱۹	ساز
۱۲۰	گۆزل آی
۱۲۱	کلملر
۱۲۲	آرزیلار
۱۲۳	بیر دسته گۆل
۱۲۴	بولوردا
۱۲۵	هر شئی
۱۲۶	خزر
۱۲۷	قایقلار
۱۲۸	قوناقلار
۱۲۹	بیر یارپاق
۱۳۰	کۆچلر
۱۳۱	سن گلنده
۱۳۲	ایشیق
۱۳۳	بو خیاولان - ۱
۱۳۴	بو خیاولان - ۲
۱۳۵	بیر اوزوج سو
۱۳۶	بازار چادا
۱۳۷	آلر، دیلر
۱۳۸	اوجا داغلار باشیندان
۱۴۳	بیر یئله صاف
۱۴۴	توت آغاجی
۱۴۵	بیردن
۱۴۶	گیزلین
۱۴۷	یاتان باغ

۱۴۸.....	دالغا
۱۴۹.....	سنىن آدىن
۱۵۰.....	پنجرەدن
۱۵۱.....	قار
۱۵۲.....	باكى ساحلىندە
۱۵۴.....	يىددى گۈزل
۱۵۵.....	استانبولدا
۱۵۸.....	پرىشان
۱۵۹.....	سسىن
	آرتىرمالار
۱۶۳.....	قىزغ ياشىندا
۱۶۴.....	قىزغ ياشىندا
۱۷۵.....	پنجرە دن داش گلير
۱۷۷.....	اغ بوغ قىرمان
۱۷۹.....	آرشىن مال آلا
۱۸۰.....	زەر تولوغا
۱۸۱.....	ليلا ننه
۱۸۵.....	چىللە
۱۸۸.....	قىزىل گۈل
۱۸۹.....	ليلا ننه نىن يۇخوسو
۱۹۱.....	دانىشماق كىمى
۱۹۲.....	بىر يارىمچىلىق غزلىدن
۱۹۳.....	ياشار
۱۹۴.....	قوجا جىيىپ
۱۹۶.....	عاشىقلار قەھۋەسى
۲۰۰.....	استانبول
۲۰۴.....	صوفيا
۲۰۶.....	اۇ زمان
۲۰۸.....	سن دۇنيايا گلندە
۲۱۲.....	ستار
۲۱۳.....	دامىر سحر ايشىنى
۲۱۴.....	تاتىش
۲۱۶.....	ايكى اۆزلۇ
۲۱۸.....	كۆلگە
۲۲۰.....	آيىق
۲۲۱.....	نئچە گولمەلى باياتى
۲۲۷.....	يىلمىرم آدىم «ايمران» دىر يا «عمران»!

مقدمە يثرينە

بىر داھا «تېستىملو باخىشلى شاعىر»

«عمران صلاحى» نىن اۆلوموندىن سونرا، اوتون حاققىندا يازماق چوڭ چتىن دىر. اينسانىن قلمى، اۆرەگى كىمى سىزلاير و يازماقدان چكىنير. انجاق ئىلەمك. عزير دوستوم صلاحى نىن اۇغلۇ «ياشار»ى، اتاسى نىن اۆلوموندىن بىر ايل سونرا، بىر داھا ۱۳۸۶ - نچى ايلىن مەر آيندا گۆردوم. اۇندان ايستەدىم اتاسىندان ايلندە اۆلدوغۇ شعر دقتىرلىرىدىن بىر نچەسىنى منە وئىرەرك، عمرانىن عۇمور بويو ياراتدىغى تۆركچە اثرلىرىنى مستقىل بىر كىتاب شكىلىندە حاضىرلاماغا جان اتاق. ياشار قبول ائلەدى. من ياشار طرفىدىن صلاحىتىلى سايلىدىغىمدان تشكر ائىدەرك، بو ايشى قبول ائىدەم، انجاق منىم اغىر و چۆر-بە چۆر ايشلىرىم، هم دە عمرانىن بىر چوڭ شعرلىرى دقتىرلىرىندە مختلف يازىلماسى، بو اثرىن حاضىرلانماسىنى يويالتدى. ۱۳۹۰ باشلامازدان، ياشارلا بىللە قارارلا گلدېك كى هر چتىنلىكلە اۆلور-اۆلسون، عمرانىن اۆلوموندىن بىشىنچى ايل كۆنومو چامادان، كىتابى حاضىرلايلاق، سئوتىچلرلە بو ايش وعدە ائىدىگىمىز زاماندا سونا چاتدى.

بورادا بو مقدمەدە، ايلكچە عمرانلا تانىشلىغىم، سونرا اوتون ايلك مستقىل تۆركچە شعر كىتابىنا يازدىغىم باشلانغىچ و آخىردە، ايلنىزدە اۆلان كىتابىن اۆزلىكلىرى حاققىندا سىز حۆرمىتىللى اۇخوجولارلا دانىشاجاغام. اۆمىد ائىدىرم عمران صلاحى نىن عائىلەسى، خصوصىلە اوتون اۇغلۇ «ياشار» و قىزى «بىهارە» نىن يازىلمالىرى ايلە حاضىرلانان بو كىتاب، آذربايجان ادبىياتى تارىخىندە پارلاق بىر اۆلدوز كىمى، ائلىمىزى ايشىقلاندىرسىن و عمران دئمشىكن، بو اۆلدوزدان مىن اۆلدوز يارانسىن و ايشىقلىغى چوڭالتسىن.

عمرانلا تانىشلىغىم

«عمران صلاحى» ايلە منىم تانىشلىغىم انقلاب گۆنلىرىنە چاتىر. ۵۷ - نچى ايل ايدى. اۇن بىش ياشلى يىنى يىتمە ايدىم. اتامىن گۆستىرىشى ايلە، آذربايجان

شاعرلر و یازیچی لاریندان عبارت اولان بیر توپلانتی نین ایچینه داخیل اولموشدوم. مرتب اولاراق، اوستاد حبیب ساهرین قوللوغونا چاتیردیق و اونون گؤستریشلریندن فایدالانیردیق. بییزیم سیرامیزدا، مندن باشقا کی تکجه ائشیتیمک و اویرنمک اوچون او جمعیتین ایچینه سوخولموشدوم، دوزگون، قافلاتی، تۆرک اوغلو، چای اوغلو، ایلدیریم و البته «عمران صلاحی» مرتب اولاراق حاضیر اولوردولار و اوستادین حضوروندا شعر اوخویوردولار.

انقلاب ظفر تاپارکن، بو جمعین عضولریندن بنشی، تۆرکجه شعرلریندن بیر «مجموعه» آدلی کتاب حاضیرلاییب، منتشر ائتدیلر. مجموعه ۱۶۰ صحیفه لی بیر کتاب ایدی و اونا قافلاتی، چای اوغلو، دوزگون، حبیب ساهر و عمران صلاحی دان شعرلر داخیل ائدیلمیشدیر. دئمک مجموعه، انقلاب گۆنلرینده چاپ اولان بیرینجی تۆرکجه کتاب، هم ده عمران صلاحی نین بیرینجی جمعی کتابی ایدی.

انقلاب گۆنلری، تۆرکجه مطبوعات، یئنی دن دیرچلمگه باشلادی، عمران صلاحی ایسه یازیب یاراتماغا اوایلر، عمران دان بیر چوخ ساتیرا (طنز) مطلبلر، هم ده شعر مطبوعاتدا چاپ اولدو. بو اثرلرین بیر چوخوندان خبریم اولدوغوم اوچون، بلکی بیر گۆن عمرانین مختلف امضالارلا یازیلان تۆرکجه اثرلرینی بیر مقاله شکینده حاضیرلاییب، ائلمیره تائیدیرام.

انقلاب گۆنلرینی آرخادا قویدوق و گلیب چاندیق ۱۳۶۱ - ه. او گونلر مشهده، معلم چیلیک اویرنجی سی اولموشدوم. ۱۹ یاشیم وار ایدی و آز- چوخ تۆرکجه یازیب- اوخوماغادا مسلط اولموشدوم. تهرانا دؤنؤکده، ائلمیزین فخری، دکتر حسین محمدزاده صدیق (دوزگون)، عمرانین تۆرکجه شعرلریندن بیر مجموعه نی منه وئردی و دئدی: «بونلاری مرتب ائت، کتابا بیر مقدمه یاز، وئر من چاپ ائدیم.»

بئله اولدو، کتاب حاضیرلاندی و «پنجره دن داش گلیز» آدی ایله آذربایجان مدنیت جمعیتی طرفیندن، بازارا وئریلدی. کتابا «تیسملو باخیشلی شاعیر» تیتیری ایله بیر باشلانیش یازمیشدیم و اوتدا عمرانین شعرلریندن کیچیک بیر تحلیل وئرمیشدیم.

عمران، منیم یازدیغیم مقدمه دن خوشو گلدی، منی آلقیشلادی و عؤمرونون سونونا قدر بو آلقیشینی دؤنه- دؤنه تکرار ائدی. سون دفعه، واخت سیز اولومؤندن نچه مدت قاباق، صابر ادبی انجمنینده، یئنه ده او دگرسیز مقدمه یه و منیم پنجره دن داش گلیزین چاپ اولماسیندا تاثیرمه اشاره ائتدی. او مقدمه نی، نثرینه ال آپارمادان، اوئوز ایلدن سونرا، بیر داها بو یازی نین آردیندا گتیریم.

يازى نىن ايچىنىدە دفعەلرلە «گىنج شاعر» عنوانىلە آد آپاردىغىم عمران صلاحى، ايندى ابدىتە قوۋوشىدور. نامرد فلگىن ايشى بىلەدور، يالان دۇنيانىن آل - وئرى بو دۇر. گۇلر اۈزلۇ، تىبىملو باخشىلى شاعرىمىز، ايندى گۇلر اۈزلە، يىزىم سىرامىزدان كۇچوبدور. روحو شاد اولسون و آدى، ھىمىشەلىك اولاراق، آذربايجان شاعر، يازىچى و قوجامانلارى ايچىنىدە، ايرەلى دە گىتسىن.

«پىجرەدن داش گلىر» نى باشلانغىچى

اىل سئودى، كىم ائلىن عشقىنە يازدى،
اۋ بىزە قدرتدى، بىزە دايلاقدى.
خالقسىز دونيادا شاعر اولمازدىق،
خالق ائلە، بىز سىزدە دونيادا خالقدى.

تىبىملو باخشىلى شاعر، «عمران صلاحى» نىن يارادىجىلىغى ايلە تانىشلىغىم كىچىمىش دۇرد بىش ايلىن سۆزودور. اۋتون قارانتلىق گۇنلردە سۇيلەدىگى سىمبولىك شىعرلىرى نىن بىر چوڭ، ھلە دە يادىمدا. اۋ گۇلر «عمران» طنز فورمالى شىعرلەرلە چىخىش اتمىش و «پىجرە جوادىيە» آدىلە يازدىغى شىعرلىرى، خالقن اۋرەك سۆزلىرىن دۇدىگى اۋچون، اۋرەكلەر ياتىمىشىدور.

ايندى بو سئويملى شاعرىمىزىن، اىنىزدە اولان «پىجرەدن داش گلىر» عنوانلى كاتىپنا، «مجموعە» دە چاپ اولموش شىعرلىرى و بىردە ايندىيە قەدەر چاپ اولمامىش شىعرلىرى نىن بىر سىراسى داخىل دىر.

داغلار كىمى ووقارلى، عظمتلى و مىدرى، چايلار كىمى جوشغون اولان انسانلار نىن طىبىعتى و ياشايشى، «صلاحى» نىن يارادىچىلىق خىزىنەسى نىن اساسىنى تىشكىل ائدىر. اۋتون شىعرلىرى، تام معنادا رىئال اولاراق، گۇزل صحنەلەر ياراتماقدا. قافىيە قىد و بىندىدە قالمايان و ھەمە يىنى شىعرىن اۋسۇلويىشلىرىن دۇزگون جەسىنە رعايت ائدن شاعرىن بۇتۇن شىعرلىرىدە، خالق حياتىندان الھام آلساق دويۇلسور. حىتى اۋ اۋز «دانىشماق كىمى» شىرىدە، اۋزونون خالقار رابىطەسىنە و شىرى نىن اونلارلا آنلايشىلى اولماسىنا اشارە ائدىر. «صلاحى» نىن شىعرلىرىدە درىن وطن پرورلىك و اۋمانىزم موقعىندىن استادلىقلا ايشلەنمىش اجتماعى مضمونلو اثرلەرلە برابر، طىبىعت و وطن تۇرپاغى و گۇزەللىكلىرىنە حىسر اولۇنموش اثرلەردە واردىر. «صلاحى» استىداد دۇورونىدە دۇدىگى شىعرلىرىدە، سىمبولىك طرزىلەرلە، گۇپچىك مضمونلار و ياراشىقلى تىبىيەلر ياراتىمىشىدور:

بیزلری گۆرمگە گۆزلری یوخ،

من سۆزۆم اۆلماسا، سۆزلری یوخ.

باغچامیزدا قیزیل گۆل اکنلر -

سۆزلری ایندی چوخ، اۆزلری یوخ.

«صلاحی» شفاھی خالق ادبیاتیمیزین تۆکنمک بیلیمین قایناقلا ریندان غدالانان، کلاسیک ادبیاتیمیزین آن گۆیچک عنعنەلریندن فایدالانان، اۆنلاری یئنی شرایطده دوام و انکشاف اتیدیر صنعتکارلاریمیزدان بیرری دیر. اۆنون چوخلو یئنی شعر اوسلوبلاری ایله سۆیله دیگی شعرلره باخمایارق، کلاسیک ادبیاتدان اوزاق دۆشمەمگی گۆستریلیر. اۆتون کلاسیک فورمادا یازدیغی شعرلرینده، آن گۆیچک استعارلر، آن لطافتلی دویغولار واردیر:

چوخ سارلارا، بۆلبۆل ده اولا سس قاتا بیلمز،

بو سس، ائله سس دیر کی، اؤنا، ساز چاتا بیلمز.

قوی سس اوجالانسین، یئنه، هر یانه جالانسین،

بو داغلارین اۆستۆنده آخان سو، یاتا بیلمز ...

«عاشیقلا قهوه خاناسی» منظومه سی گنج شاعرین گۆرکملی اثرلریندن بیرری سیدیر. بو منظومه نی اوخویاندان سونرا، اؤخوجونون وطن پرورلیک حسی اۆره گینه سیغمیر. بو منظومه ده اینجه صنعتیمیزین قارانلیق کئچمیشی، تصویر اولونور و خالقیمیزین دردلی، آریزلاری و ایستکلری اوزادا اۆز یئرینی توتور:

عاشیقلا!

ایتیرمه سین پشه سین.

سحر کیمی آغ اولسونلار عاشیقلا

باش چکسین لر گۆیلره،

داغ اولسونلار عاشیقلا!

و یا خود، همان منظمه نین بیر باشقا حصه سینده، خالقین دردلی نین چوخالماسی و اؤنلارین جوشماسی آرزو اولونور:

قوی بیزیم بو دردیمیز،

یئکه یوموروق اولسون.

اؤخو، قوی بو چۆللرده -

یوموروقلا گۆیر سین.

قوی گۆیر سین یوموروقلا -

سنین دورو سسینده

باهار یئلی یاتیپ،

سنین تۆنلوموش نفسینده.

سۆز يۇخ كى ھمىشە، ھر زمان صنعت و صنعتكارلاريمىز قارشىسىندا يىنى - يىنى يارادىچىلىق افقلىرى آچىلمىش، آچىلىر و آچىلاجاقدىر. ھر بىر زمان بۇلومونده، شاعر يا يازىچى، بىر سىرا خاص مسئلەلەرلە ياناثير و حتى اونلارلا ياشاير. مثلاً او بىر زمان نامردجەسىنە اۆلنلرین فکرىنە قالير، بىر زمان خالقينين بئكارچىلىق و آجلىقدا قالماسى اۆنو فکره بۇرويور و يا خود، انقلاب و دۇيوش گونلرين خاطرلاير. «صلاحى» اۆز اوغلو ياشارا خطابا، دئير:

ياشاريم!

سن ياتميسان، اما آيرى اوشاقلار

داغىلىب يوخولارى.

گۆللەر،

يوخولارين دىلب دير.

او شەريورين قارا جمەسىندە اۆلن كىچىك بالالارا و اۆنلارين قان دىزىندە بوغولدىقلارينا اشاره ائدەرک، ادامه وئير:

ياشاريم!

سن سوسقانى امندە،

شەريورين اۆن يىددىسى،

سنىن كىمى اوشاقلار،

فنىنگلرى امدىلر.

قارانلىقلار آراسىندا ياشاماقدان اۆرەگى درە گلن شاعر، ايستەير قارانلىقلارى يارب، ايشيق و آزاد دۇنيايا يول آچسين. او، دئير:

گرەك قارانلىقلارلا

ساواشماغى باشارام.

اۆلمكلە آرام يوخدور،

ياشارام، من ياشارام.

گنج شاعر «عمران صلاحى» وطن پرورلىك، خالققلار قارداشلىغى و دوستلوق نغمەلىرى افادە ائىدن شاعرلريمىزدندير. او بۆتۆن دۇنيا ملتيرنە خىدمت ائىدن شاعرلرلە و بۆتۆن دۇنيا خالققلارىنين دردلرينە «تائيش» دير:

من خير داجا، رسول رضا ايرى ايدى،

اما، دىللریمىز بىر ايدى!

«بۆلىوى» نىن معدنلرىندە ايشىچىلر اۆلندە،

او، يانيردى، من دە يانيرديم.

او منىم دىلىمى،

من دە اۆتون دىلىنى قانيرديم

«السالوادور» ون -

قائلی خیوانلاریندا،
دومانلی کوچه لرینده
او، منی
من ده اوتو تانیردیم ...

«عمران» باشینا گلیمیش حادثه لری، گوردوگو جریانلاری علاقه لی شکیلده ایضاح ائدیر. خارجه سیاحت زمانی گوردوگو عبرتلی ماجرا لاردان، خاطره لر، شیرین و آجی سؤزلر سؤیله ییر.

حیاتلا آياقلاشماق، زمانین ادیب و شاعرلر قارشیسیندا قویدوغو اساس وظیفه لر دیر. بو وظیفه نی یئرینه یئتیرن شاعر ایسه، اؤزؤنؤ حیاتلا آياقلاشدیرمیش و خالقینین دردلری و شنلیکلریله بؤیوموش شاعر دیر. حیاتین چتین لیکلری ایله آياقلاشان شاعر، ائده بیله جک ائل قهرمانلاری کیمی حیاتین چتین لیکلریله سینه گریب، شن و گله جگه اؤمیدلی احوال - روحیه ایله یاشاسین و بو یاشایش اؤز دؤزگون انعکاسینی اوتون شعرینده تاپاجاق.

گنج شاعریمیز «عمران صلاحی» نین چالیشماسی هر نه قده ارتیق لاشسا، اوتون مضمونلو، آهنگلی، معنالی، ریتملی و اؤره گه یاتان شعرلری معاصر آذربایجان گنج شعرى نین انکشافیندا مهم رول اوینایا قالدیر. بورادا، سئویملی شاعر «صلاحی» نین «پنجره دن داش کلب» کتابینا مختلف موضوعلاری احتوا ائدن شعرلر داخیل ائدیلمیشدیر. شعرلرین اوخوجولار طرفیندن بگنیلمه سینه امینیک.

شاعرین اثری، بیرده اوتا گۆره نشریمیزین برنامه سینده داخیل ائدیلمیشدیر کی، شاعر هر زمان بؤیوک و تحسینه لایق، ایران انقلابی نین آماج و هدف لرینه صادق قالمیشدیر. قائلی - قادالی شاه رژیمینده قلمی بیر سلاح کیمی قوللانمیش، مبارزه دن آل گۆتورمه میس، عین حالدا تواضعکار و اؤاده بیر شاعر کیمی حرکت ائتمیشدیر.

بو اثرین اؤزه للیکلری

بهاره و یاشار صلاحی ایله بیرلیکده، الینیزده اولان اثرین اؤزه للیکلرینی بئله سیرالادیق:

۱. بو کتابا، عمران صلاحی نین عؤمور یو یاراتدیغی بۆتۆن تۆرکجه شعرلر داخل اندیلمیشدیر. بو اثرلری اوتون چاپ اولدوغو اۆچ کتابدان، ۱ هم ده الیمیزده اولان آلتی - یئددی دفتر و آل یازمالاریندان حاضیرلامیشیق.
۲. آینا کیمی کتابیندا چاپ اولان شعرلر، سؤیله ییش تاریخلری اؤزده کتابین ایچینده یاییلدی. آنجاق «بئخره دن داش گلیر» ی مستقل بیر ضمیمه کیمی، کتابین سونوندا اؤخوجولارا اتحاف ائتدیک.
۳. عمرانین فارسجا کتابلاری، یاشار صلاحی نین توسطیله چاپا حاضیرلانمیشدیر. یاشار، اؤ کتابلارین چؤخوندا سؤیله ییش تاریخینی اساس قویموشدور. بورادا دا یاشارین مصلحتی ایله بئله اولدو. شعرلرین هامیسی اوتلارین سؤیله ییش تاریخلری سیراسی ایله وئرمیشیک. انله اوتا گۆره، اؤخوجولار کتابین مختلف صحیفه لرینده، جۆر - به جۆر قالیلاردا و سبک لرده یازیلان شعرلری آرا - سیرا اؤخویاجاقلار. البته، بو حاقدا، نئچه ایضاح گرکلی دیر:

 - کتابین ان بیرینجی شعر ی (آینا کیمی)، ۱۳۶۴ - ده سؤیله نیلمیشدیر. بورادا، زمان سیراسینی قیراغ قویدوق.
 - عمران صلاحی، ۱۳۴۸ - ده توفیق نشریه سی اۆچۆن بیر چۆخ گۆلمه لی بایاتی سؤیله میشدیر. بو بایاتی لاری دا، آرترما بۆلۆمۆنده وئردیک و زمان سیراسینی رعایت ائتمه دیک.
 - آرترما بۆلۆمۆنده قیرخ یاشیندا، هم ده بئخره دن داش گلیر ده زمان سیراسی رعایت اولونمادی.

۴. مختلف ایللرده عمران صلاحی ایله بیرگه اولدوغوم اۆچۆن و اوتونلا نئچه - نئچه شعر ییغینجاقلاریندا و ادبی جلسه لرینده اشتراک ائتدیگیم اۆچۆن، بعضی شعرلرین «شان نزول» لاریندان خبریم وار ایدی. بو شعرلرین بیر سیراسی نین سونوندا، قیسا ایضاحلار وئریلمیشدیر.
۵. عمران، بعضی شعرلرینی مختلف دفترلرینده، نئچه شکله یازمیشدیر. بو شعرلرینده بیر چؤخونون مۆردینده، ان سون دفترلرده یازیلان نمونه لی اساس توتدوق. آنجاق بیر نئچه شعرده ده مجبور اولدوق هر ایک یی حتی اۆچ شکله یازیلان شعر ی، کتابدا گتیره ک.

۱. عمران صلاحی نین چاپ اولموش ایکی مستقل و بیر جمعی تۆرکجه شعر کتابی واردیر. اوتون ایلیک تۆرکجه اثرلری ۱۳۵۷ - ده، شبتاپ نشریاتی توسط ایله «مجموعه» آدلی بیر جمعی اثرده چاپ اولدو. اؤ کتابدا، عمرانان باشقا، دۆرد شاعرین ده اثرلری چاپ اولموشدور. بو کتابدان باشقا بئخره دن داش گلیر (تۆرکجه) و آینا کیمی (تۆرکجه - فارسجا)، عمرانین دیگر تۆرکجه کتابلاری دیر.

۶. بىر نىچە شعرى، عمران ايلکجه فارسجا يازمىش، سونرا اوتلارين تور کجه نمونه سيني ده وئرمىشدير. بو شعرلى ده امکان داخلىنده مشخص اتميشيک.

۷. عمران، هر بير شعرىنى چاپا وئرمه ميشدن قاباق، اوتو بير چوخلارينا اوخوياردى و جالب بو کى شعرىنى هر بير کيمسه يه اوخودوقجا، شعرى دگيشردى. بو مسئله نى، آينا کيمى کتابيندا ايدينجاسينا گورمک اولار. ايندى کى عمران ييزيم آراميزدا دگيلدى، بيز اوزوموزه اجازه وئرمه دىک اوتون ال يازمالارنى دگيشيب، باشقا شکیل لرده چاپ ائتديره ک. اوخودوغونوز شعرلر تام معنادا، عمرانين اوز شعرلى دير.

۸. شعرلرين هامى سينين عنوانى واردير. عنوانلارى اولمايان شعرلى متن ده □ ايله مشخص اتميشيک، آنجاق فهرسته، شعرده گئندن ايلک کلمه نى، عنوان يئرینه ايشلتميشيک.

۹. عمران، انقلابين ايلک گونلريندن، آذربايجانلى شاعر- يازيچى لار آراسيندا اولدوغو اوچون، تورکجه ميزين يازى قايدالارنى، عموميتله نيمسه ييب، رعايت ائديردي. اتله بونا گوزه، عمرانين ال يازمالارى، ان از تغييرله چاپا حاضيرلاندى و بيز تکجه يئنى تورکجه املا اصوللارى و بير سيرا کيچيک تغييرلرله، کتابى نشره وئردىک. حتى «بولود» کيمى بير سوزو، عمران «بولوت» يازدينى اوچون، ييزده کتابين بوتون صحيفه لرينده «بولوت» يازديق.

* * *

بو مقدمه نين سونوندا، اثرين حاضيرلاماسيندا مئله- ياشارا و عمران صلاحى نين عائله سينه يارديم ائدnlرين هاميسيندان تشک ائديرم. هم ده امرود انتشاراتى نين مديرى، آذربايجانلى شاعر، پونه ندايى خانيمان، بو اثرى اوز برنامه لرى سیراسينا داخل ائديب، گوزل شکلده چاپ اتمه سيندن، راضى ليکمي ييلديريرم.

«عمران صلاحى» آراميزدان کؤچموشسه ده، اوتون شعرلىنى ايللر بويو ترنم ائده جه ييک. عمران ديرى دير، چون کى آذربايجان شعرى، تورک ديلى و ادبياتى و ائليميزين عادت- عئنه لرى ديرى دير.

دکتر مرتضى مجدفر